

Баранов Д.І. Розвиток інклюзивного навчання у сфері освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні / Д.І.Баранов // Формування культури здоров'я дітей різного віку з особливими потребами: Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Лисичанськ, 20 лютого 2014 р.). - Лисичанськ: ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» - Лисичанськ: ООО «КИТ - Л». - С. 9-10.

Анотація. У статті розкрито розвиток інклюзивного навчання у сфері освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні.

Ключові слова: інклюзія, особливі потреби, розвиток.

РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УКРАЇНІ

Баранов Д.І.

ВП «Лисичанський педагогічний коледж ЛНУ імені Тараса Шевченка» м. Лисичанськ

В Україні щороку понад 18 тисяч дітей стають інвалідами. У зв'язку з цим постає важливе питання запровадження інклюзивного навчання, вдосконалення і розвиток нормативно-правової бази відповідно до міжнародних договорів у сфері прав людини.

Тривалий час основним інститутом виховання дітей з обмеженими можливостями вважалися спеціальні школи, які мали і мають певні недоліки, головними серед яких є проблеми здобуття подальшої освіти та адаптації у соціумі здорових людей. На усунення цих недоліків спрямована інклюзивна форма освіти, що запроваджена та успішно функціонує в багатьох країнах світу.

Мета інклюзивної освіти - створення умов для особистісного розвитку дітей із особливими потребами, формування освітньо-розвиваючого середовища дія них шляхом забезпечення психолого-педагогічного, медико-соціального супроводу. Серед країн із найбільш досконалим і розвиненим законодавством у галузі інклюзивної освіти найчастіше називають Канаду, Кіпр, Данію, ПАР, Іспанію, Бельгію, Швецію, Велику Британію, США. Наприклад, в Італії законодавство підтримує інклюзивну освіту з 1971 року. До того ж акцент зроблено не на навчання, а на соціалізації. В результаті діти з обмеженими можливостями здоров'я стають повноцінними членами суспільства.

У нашій країні інтеграційні процеси розпочалися з 90-х років минулого століття. У 2001 році Міністерство освіти і науки України, Інститут спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України та Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» започаткували науково-педагогічний експеримент «Соціальна адаптація та інтеграція в суспільство дітей з особливостями психофізичного розвитку шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх закладах», основною метою якого є розробка й реалізація механізму інтеграції дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади, ранньої інтеграції цих дітей в соціальне середовище з урахуванням їхніх типологічних та індивідуальних особливостей.

Саме тому модель інклюзивної освіти передбачає не тільки відповідну архітектурну адаптацію школи, але і зміну ставлення педагогів, дітей, адміністрації школи до самого процесу навчання «особливих» дітей.

Інклюзивне навчання базується на основі психолого-педагогічного вивчення потенціалу та особливостей розвитку дитини з особливими освітніми потребами, прогнозування можливих труднощів у процесі навчання та шляхів їх подолання, соціально-педагогічної взаємодії колективу навчального закладу.

Навчально-виховний процес у класах із інклюзивним навчанням у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється відповідно до робочого навчального плану школи, складеного на основі Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених Міністерством освіти і науки України, з урахуванням потреб учня та особливостей його психофізичного розвитку.

Для дітей із особливими освітніми потребами на основі робочого навчального плану школи розробляється індивідуальний навчальний план із урахуванням рекомендацій ПМГІК.

Навчання дітей у класах із інклюзивним навчанням здійснюється за навчальними планами, програмами, підручниками, посібниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України для загальноосвітніх навчальних закладів

Розклад уроків складається відповідно до робочого плану навчального закладу з урахуванням індивідуальних особливостей учнів та гігієнічних вимог.

Учні з особливими освітніми потребами мають ті ж самі права та обов'язки, які встановлені для учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Вони є активними учасниками позакласної роботи.

Важливим моментом у роботі інклюзивної школи є психологічна підготовка педагогів. Результати засвідчили, що інклюзивне навчання сприяє підвищенню компетентності педагога, але потрібна підготовка для успішного формування високого рівня психологічної готовності.

Суттєвою є робота з батьками, які є безпосередніми учасниками навчального процесу. Для вчителя батьки - партнери, помічники. Саме вони виступають ініціаторами навчання їхньої дитини з особливими потребами в загальноосвітньому закладі, а не в спеціальному.

Водночас необхідно здійснити рішучі кроки для усунення перешкод в її успішному розвитку. Тож треба продовжувати законодавче оформлення цієї системи навчання не лише в загальноосвітніх навчальних закладах, а й в закладах дошкільної, позашкільної, професійно-технічної та вищої освіти; формування моделі відомчої взаємодії, де кожний нормативний акт спільно готуватимуть представники всіх відповідальних відомств; приділяти особливу увагу додатковій освітянській підготовці вчителів та вихователів, які працюють з дітьми з інвалідністю.